

Historia Skolimowa

Skolimów położony na lewym, niskim brzegu Jeziorki był początkowo wsią rycerską. Pierwsze zapisy o jego istnieniu pochodzą z XV wieku. Od końca XVII wieku istniał tu dwór i folwark, który w XIX w. stał się własnością rodziny Prekerów. W Skolimowie istniał również młyn wodny, którego budynek, przebudowany, przetrwał do dziś. Młyn należał kolejno do rodzin: Reglów, Masnych, Sudyków i Kordów.

W 1865 roku dobra skolimowskie zostały skonfiskowane przez władze carskie w ramach kary za udział właściciela w powstaniu styczniowym. Ówczesny dziedzic, Piotr Erazm Preker (1819–78) został zesłany na Sybir. Dopiero dziesięć lat później udało mu się powrócić i odkupić dobra podczas publicznej licytacji w 1876 roku.

Po jego śmierci Skolimów przejął m.in. jego syn Wacław Preker (1869-1936), żonaty z Marią z Gałeckich (1877–1953), sędzia Sądu Grodzkiego w Warszawie. W 1897 roku dokonał on parcelacji skolimowskiego lasu, z zamiarem urządzenia tam osady letniskowej. Rozmierzeniem terenu zajął się geometra 2 klasy Ludwik Rubach, wytyczając, podobnie jak w parcelowanym w tymże roku Konstancinie, regularną siatkę ulic i działki o jednolitej powierzchni 10 tys. łokci. Letnisko powstało około 1900 roku, jako wspólne przedsięwzięcie kilku pasjonatów, stowarzyszonych jeszcze przed I wojną w Towarzystwie Przyjaciół Skolimowa, wśród nich Hugon Seydel, baron Zachert i Herman Paulinek.

Hugon Seydel, winiarz i konsul honorowy Królestwa Serbii był miejscowym posesjonatem, właścicielem wybudowanego w 1903 roku na granicy z Konstancinem, zakładu przyrodoleczniczego nazwanego od jego imienia Hugonówką. W 1909 roku na swoim prywatnym terenie wybudował willę Zagłobin, wokół której założył dostępny dla publiczności park o tej samej nazwie, rozciągający się wzdłuż Jeziorki i pełniący funkcje parku zdrojowego. Przepływała przezeń rzeczka młynówka doprowadzając wodę do turbin pobliskiego młyna i zaopatrując w wodę parkowe stawy. W parku znajdowała się muszla koncertowa, gdzie latem koncertowały warszawskie orkiestry i soliści, gościli artyści operetki i teatrów rewiowych. (Funkcję artystyczną pełniła również otwarta w Skolimowie w 1922 roku cukiernia i restauracja „Casino”, gdzie także odbywały się koncerty i występy kabaretowe).

Skolimów zyskał popularność jako letnisko po zjeździe polskich pisarzy i publicystów prasowych w 1909 roku, w którym uczestniczył m.in. Bolesław Prus. Dzięki pomocy Wilhelma Buchnera, wydawcy satyrycznego tygodnika "Mucha" i właściciela willi o tej samej nazwie, Skolimów stał się modny. Bywała w nim m.in. Wiktoria Kawecka, primadonna Operetki Warszawskiej, właścicielka willi Wersal. Tuż przed wybuchem I wojny światowej stniało tu już blisko 135 willi i pensjonatów otoczonych ogromnymi ogrodami. W odróżnieniu od Konstancina sporo wybudowanych domów było drewnianych i większość z nich nie przetrwała do naszych czasów. Obydwie osady letniskowe oddzielała i oddziela nadal ulica Graniczna.

W 1906 roku w Skolimowie, w willi Znicz powstała słynna szkoła dla dziewcząt Marii i Mieczysława Maszkowskich, która działała do 1916 roku. W 1918 roku w jej miejscu zorganizowano Dom dla Ozdrowieńców Wojska Polskiego a następnie w latach 20-tych XX wieku, z inicjatywy ówczesnego wójta Hermana Paulinka, szkołę powszechną.

W 1907 roku na parceli ofiarowanej przez Wacława Prekera wybudowano jednonawowy kościół, który w latach 1930-33 rozbudowano. W 1927 roku również na działce ofiarowanej przez Prekera, zakończono budowę istniejącego do dziś Domu Artystów Weteranów Scen Polskich zwanego popularnie Domem Aktora.

W 1930 roku, na parceli ofiarowanej przez Aleksandra i Bolesławę Rodysów wybudowano budynek według projektu Bohdana Lacherta i Józefa Szanajcy, nazwany Tabitą, w którym znalazły miejsce Dom Macierzysty Diakonatu Warszawskiego, Dom Opieki i pensjonat dla rekonwalescentów Szpitala Ewangelickiego w Warszawie. Budynek, do którego w 1932 roku dobudowano kaplicę, w niezmiennym stanie przetrwał do dziś pełniąc w dalszym ciągu funkcje opiekuńcze i uchodząc za jedną z bardziej ekskluzywnych placówek tego rodzaju w kraju.

W 1921 roku Skolimów i Konstancin zostały połączone w jeden organizm, najpierw jako gmina a następnie w 1952 roku miasto Skolimów-Konstancin. W 1969 roku Skolimów stał się dzielnicą nowej jednostki administracyjnej miasta i gminy Konstancin-Jeziorna.

Od lat 50. w Skolimowie znajduje się stacja naukowa Instytutu Reumatologicznego oraz sanatorium reumatologiczne.

Na uwagę zasługuje założony w 1923 roku skolimowski cmentarz. Znajdują się tu groby m.in. Wacława Prekera, założyciela letniska; Wacława Gąsiorowskiego, pisarza; Władysława Witwickiego, ojca polskiej szkoły psychologii i tłumacza dzieł Platona; Władysława Lisa-Kozłowskiego, światowej sławy filozofa; Kazimierzy Jeżewskiej autorki przekładu "Iliady" Homera; Franciszka Berentowicza, właściciela konstancińskiej restauracji „Casino”; Anny Żeromskiej, żony Stefana Żeromskiego; Jerzego Blikle i jego żony Anieli z Krasieńskich i wielu innych zasłużonych postaci a także aktorów, pensjonariuszy Domu Aktora.

Źródła:

Hertel J., Wspomnienia ze Skolimowa (tekst niepublikowany)

Skrok Z., Burzuje, ciepoki, chałaciarze. Historia Konstancina-Jeziorny, Konstancin-Jeziorna 2012 (tekst niepublikowany)

Świątek T. Wł., Konstancin. Śladami ludzi i zabytków, Warszawa 2007